NORAKSTS

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A42946509
143/AA43-0259-13/10

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2013.gada 25.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente M.Osmane,
tiesneses S.Gintere un V.Zommere

rakstveida procesā izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz akciju sabiedrības „Air Baltic Corporation" (reģistrācijas numurs 40003245752) pieteikumu par Valsts robežsardzes priekšnieka 2009.gada 20.jūlija lēmuma Nr.131 atcelšanu, sakarā ar akciju sabiedrības „Air Baltic Corporation" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 8.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 23.maijā akciju sabiedrība „Air Baltic Corporation" ar reisu BT-425 (Maskava – Rīga) uz Latvijas Republiku atveda Krievijas pilsoni *S.L.*, dzimis */dzimšanas datums/*, kurš mēģināja šķērsot Latvijas Republikas valsts robežu lidostas „Rīga" robežkontroles punktā bez derīgas vīzas ieceļošanai Latvijas Republikā vai Šengenas valstu teritorijā. Robežpārbaudes laikā persona uzrādīja Krievijas pilsoņa pasi */pases numurs/*, derīguma termiņš no 2009.gada 10.maija līdz 2014.gada 10.maijam, bez vīzas un anulētu Krievijas pilsoņu pasi Nr./*pases numurs/* ar „C" kategorijas daudzkārtējo Šengenas vīzu */vīzas numurs/* ar derīguma termiņu no 2009.gada 5.marta līdz 2011.gada 5.martam.

2009.gada 23.maijā Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes lidostas „Rīga" robežkontroles punkta amatpersona sastādīja AS „Air Baltic Corporation" administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.AA029944 par to, ka AS „Air Baltic Corporation" 2009.gada 23.maijā atveda personu, kurai nav derīgas ieceļošanas

vīzas Latvijas Republikā vai Šengenas valstu teritorijā. Tādējādi AS „Air Baltic Corporation" pārkāpusi Imigrācijas likuma 21.panta pirmo daļu un izdarījusi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) $114.^2$ pantā noteikto pārkāpumu.

2009.gada 27.maijā Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes priekšnieks pieņēma lēmumu Nr.829-900-AA029944, ar kuru AS „Air Baltic Corporation" par izdarīto administratīvo pārkāpumu piemērots naudas sods Ls 1800 apmērā.

[2] Nepiekrītot Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes priekšnieka 2009.gada 27.maija lēmumam Nr.829-900-AA029944, AS „Air Baltic Corporation" to apstrīdēja. Izskatot AS „Air Baltic Corporation" apstrīdēšanas iesniegumu, Valsts robežsardze (turpmāk arī – iestāde) 2009.gada 20.jūlijā pieņēma lēmumu Nr.131 (turpmāk – Lēmums), ar kuru Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes priekšnieka 2009.gada 27.maija lēmums Nr.829-900-AA029944 atstāts negrozīts.

Lēmumā secināts, ka saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 15.marta regulu Nr.562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) 5.panta 1.punktu, Padomes Regulas (EK) Nr.539/2001 (2001.gada 15.marts), ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas (turpmāk – Regula Nr.539/2001), Krievijas pilsoņi ir pakļauti vīzu režīma prasībām. Saskaņā ar Imigrācijas likuma 1.panta 11.punktu, 21.panta pirmo daļu Krievijas pilsonis ir tiesīgs šķērsot Latvijas valsts robežu, ja viņam derīgā ceļošanas dokumentā ir derīga vīza.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2009.gada 28.augustā saņemts AS „Air Baltic Corporation" pieteikums (sūdzība) par Lēmuma atcelšanu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[3.1] Krievijas pilsonim ir derīga Šengenas vīza. Tas, ka vīza tika ielīmēta anulētajā pasē, nenozīmē, ka pase nav derīga. Uz vīzas derīgumu norāda arī tas, ka anulētā pase ir sabojāta caurdurot, bet lapa ar ielīmi (lapa, kur ielīmēta vīza) palikusi neskarta.

[3.2] 1944.gada Čikāgas konvencijas par starptautisko civilo aviāciju 9.pielikuma „Facilitation" (2005.gada izdevums) „L" sadaļas 3.53. punkts nosaka gadījumus, kad, ja iebraucēja pases derīguma termiņš ir beidzies pirms vīzas derīguma termiņa beigām, valstij, kura ir izsniegusi vīzu, būtu vēlams turpināt uzskatīt vīzu par derīgu līdz tās derīguma termiņa beigām, ja šāda vīza tiek uzrādīta kopā ar iebraucēja jauno pasi. Līdz ar to valsts, kura izsniegusi personai vīzu, var atļaut ieceļot arī personai, kurai vīza ir nederīgā ceļošanas dokumentā, ar nosacījumu, ka tiek uzrādīts derīgs ceļošanas dokuments.

[3.3] 2011.gada 20.maijā saņemts AS „Air Baltic Corporation" papildinājums pie pieteikuma, kurā norādīti šādi apsvērumi.

[3.3.1] AS „Air Baltic Corporation" kā aviopārvadātājs nevar izpildīt Imigrācijas likuma 21.panta pirmo daļu šādu iemeslu dēļ:

1. AS „Air Baltic Corporation" lidmašīnu apkalpošanas kārtību Maskavas lidostā nosaka starp AS „Air Baltic Corporation" un Šeremetjevas lidostu 2002.gada 15.aprīlī noslēgtā Standarta vienošanās par zemes operāciju apkalpošanu Nr.229-02H un tās pielikumi (turpmāk – Standarta vienošanās).

2. Standarta vienošanās Pielikumā B Nr.229-02H ir noteikts, ka šim pielikumam pilnībā piemērojama Starptautiskās gaisa transporta asociācijas izdotā 1998.gada Standarta vienošanās par zemes operāciju apkalpošanu un tās Pielikuma A noteikumi (turpmāk – SGHA vienošanās) tā, it kā tie būtu pilnībā ietverti minētajā Standarta vienošanās.

3. SGHA 1998.gada vienošanās Pielikuma A 4.2.2.punkts nosaka, ka lidostas darbinieki pēc savstarpējas vienošanās pārbauda avio pasažieru ceļošanas dokumentus – pases, vīzas un citus nepieciešamos dokumentus, bet neuzņemas par to nekādu atbildību.

4. AS „Air Baltic Corporation" nav nekādu iespēju Maskavā pārbaudīt, vai pasažierim ir ieceļošanai Latvijas Republikā nepieciešamie dokumenti, ne pasažierim reģistrējoties lidojumam, ne pasažierim atstājot izlidošanas termināl u, jo saskaņā ar minēto SGHA vienošanos to uzņemas lidostas darbinieki.

5. AS „Air Baltic Corporation" nav iespēju arī regresa kārtībā piedzīt Valsts robežsardzes uzliktos naudas sodus no Maskavas lidostas, jo to neatļauj minētā SGHA vienošanās.

6. Teorētiski AS „Air Baltic Corporation" var pārbaudīt, vai pasažierim ir ieceļošanai Latvijas Republikā nepieciešamie dokumenti, pasažierim iekāpjot lidmašīnā, taču praktiski tas nav iespējams, jo iekāpšana „Boeing B737-500" lidmašīnās, kas apkalpo reisu Maskava – Rīga, saskaņā ar starptautiskajiem lidojumu standartiem sākas 30 minūtes pirms izlidošanas laika.

7. „Boeing B737-500" lidmašīnā ir 120 vietas. Lai iekāpšanas laikā pārbaudītu 120 pasažieriem pases un vīzas, būtu nepieciešamas apmēram divas stundas laika, tādējādi AS „Air Baltic Corporation" stjuartēm nav nekādu iespēju veikt šo pārbaudi, jo nav iespējams pārkāpt noteikto izlidošanas laiku.

8. Teorētiski AS „Air Baltic Corporation" var pārbaudīt, vai pasažierim ir ieceļošanai Latvijas Republikā nepieciešamie dokumenti lidojuma Maskava - Rīga laikā, taču, ja arī šāda pārbaude tiktu veikta un būtu konstatēts, ka kādam pasažierim nav nepieciešamo dokumentu, AS „Air Baltic Corporation" nevarētu neielaist šo pasažieri lidostas Rīga teritorijā, jo tā pati lidmašīna tajā pašā dienā neveic atpakaļceļu uz Maskavu, bet dodas citā reisā.

[3.3.2] Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 85.panta pirmā daļa noteic, ka adresātam nelabvēlīgu tiesisku administratīvu aktu var atcelt jebkurā brīdī. Tiesības atcelt Lēmumu Valsts robežsardzei noteiktas LAPK 275.pantā, kas paredz, ka, izskatot lietu par administratīvo pārkāpumu, institūcija var pieņemt lēmumu par lietvedības izbeigšanu, ja izsaka mutvārdu aizrādījumu.

[3.3.3] AS „Air Baltic Corporation" noslēdza līgumu ar Maskavas starptautisko lidostu Šeremetjeva, lai nodrošinātu, ka lidostas darbinieki pārbaudīs ceļošanas dokumentu esamību katram pasažierim. Līgumus ar atsauci uz Starptautiskās gaisa transporta asociācijas izdotajiem Standarta līgumiem par zemes operāciju apkalpošanu AS „Air Baltic Corporation" ir noslēgusi ar lielāko daļu no lidostām, uz kurām AS „Air Baltic Corporation" lidmašīnas. Tas liecina, ka tāda ir vispārpieņemtā starptautisko lidojumu prakse. Air Baltic atliek vienīgi paļauties uz to, ka Šeremetjevas lidostas darbinieki, pārbaudot pasažieru dokumentus reģistrācijas brīdī, pildīs savus pienākumus ar pienācīgu rūpību. Tajos gadījumos, kad lidostas darbinieki ir pieļāvuši paviršību, AS „Air Baltic Corporation" nav nekādu iespēju par to uzzināt, pirms persona ar ieceļošanai nederīgiem dokumentiem nav ieradusies Rīgā. Izskatāmajā lietā ir pasažiera anulētās pases kopija, no kuras redzams, ka anulētajā pasē ir Cīrihes lidostas robežsargu zīmogs, kas iespiests 2009.gada 11.maijā, t.i., jau pēc tam, kad pasažierim 2009.gada 10.maijā bija izdota jauna pase. Tas liecina, ka, reģistrējot pasažieri lidojumam uz Rīgu 2009.gada 23.maijā, gan pats pasažieris, gan Šeremetjevas lidostas darbinieki uzskatīja, ka pase bez vīzas un vīza anulētā pasē ir ieceļošanai Latvijas Republikā derīgi dokumenti.

[3.3.4] Valsts robežsardzes Rīgas pārvalde pārkāpj APL 6.pantā ietverto vienlīdzības principu, kas nosaka, ka, pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, iestādei jāpieņem vienādi lēmumi. Izskatot Administratīvajā rajona tiesā analoģisku situāciju lietas, Valsts robežsardze ir norādījusi, ka minētajos 3 gadījumos ir pastāvējuši citi apstākļi, taču nekad nav konkretizējusi, kādi ir šie citi apstākļi, ne arī iesniegusi kādus dokumentus, kas to apstiprinātu.

[3.3.5] AS „Air Baltic Corporation" atzīst, ka ir izdarījusi administratīvo pārkāpumu, taču uzskata, ka, ņemot vērā iepriekš minētos faktus un argumentus, būtu iespējams atzīt šo pārkāpumu par formālu un maznozīmīgu, izbeidzot administratīvā pārkāpuma lietu un izsakot AS „Air Baltic Corporation" mutvārdu aizrādījumu.

[4] Administratīvajā rajona tiesā saņemtajos paskaidrojumos iestāde norādīja, ka pieteikumu neatzīst un lūdz noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā un turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Valsts robežsardzes kompetencē neietilpst vērtēt vai noteikt kārtību, kādā AS „Air Baltic Corporation" jāveic dokumentu pārbaude, lai novērstu personu bez ceļošanas dokumentiem iekļūšanu lidmašīnā vai šo personu ierašanos uz robežpārbaudi, lai ieceļotu Latvijas Republikā. Čikāgas 1944.gada Konvencijas par starptautisko civilo aviāciju (turpmāk – Čikāgas Konvencija) 9.pielikuma 3.43. un 3.45.punkti noteic, ka gaisa kuģa ekspluatants ir atbildīgs par no gaisa kuģa izkāpjošo pasažieru un apkalpes locekļu uzraudzīšanu un aprūpi no brīža, kad viņi pamet gaisa kuģi, līdz brīdim, kad viņi atbilstoši 3.42.punktam ir pielaisti pārbaudei, un gaisa kuģa ekspluatanta

atbildība par pasažieru uzraudzību un aprūpi beidzas brīdī, kad šādas personas tiek ielaistas valstī.

[4.2] Dibinot līgumsaistības, AS „Air Baltic Corporation" kā juridiskai personai bija jāizvērtē līgumsaistību atbilstība tiesību aktu prasībām, konkrētajā gadījumā, jau iepriekš minētajam normatīvajam aktam, kā arī Padomes Direktīvai 2001/51/EK (2001.gada 28.jūnijs), ar kuru papildina 26.pantu Konvencijā, ar ko īsteno 1985.gada 14.jūnija Šengenas Līgumu (turpmāk – Direktīva), un likuma „Par aviāciju" 112.pantam, kur noteikts, ka gaisa kuģa ekspluatants ir atbildīgs par to, lai no ārvalstīm uz Latvijas Republiku vai no Latvijas Republikas uz ārvalstīm netiktu pārvadātas personas bez ieceļošanai attiecīgajā valstī derīgiem dokumentiem.

[4.3] Pati līguma noslēgšana vai nenoslēgšana ar sadarbības lidostu nav attaisnojums ar likumu noteikto pienākumu nepildīšanai un AS „Air Baltic Corporation" atbrīvošanai no administratīvās atbildības par izdarīto pārkāpumu. Minētais sasaucas ar Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 7.februāra spriedumu lietā Nr.A42585808 (143/AA43-0070-11/6), ar kuru Valsts robežsardzes apelācijas sūdzību atzina par pamatotu un Valsts robežsardzes 2008.gada 24.aprīļa lēmumu Nr.83 atstāja negrozītu.

[4.4] Valsts robežsardze nenoliedz, ka savu tiesību aktos noteikto pienākumu AS „Air Baltic Corporation" var realizēt ar starpnieka palīdzību, bet vienlaikus norāda, ka, ja nodibinot līgumsaistības netiek panākts nepieciešamais mērķis, AS „Air Baltic Corporation" ir jāizvērtē iespējas veikt pārbaudi ar savu darbinieku resursiem, ko var veikt jebkurā laikā pēc saviem ieskatiem līdz pat brīdim līdz atvestās personas dodas veikt robežpārbaudi, atbilstoši iepriekš minētajam 9.pielikuma 3.43. un 3.45.punktam.

[4.5] AS „Air Baltic Corporation" ir izvēlējusies likumdevēja noteikto pienākumu realizēt ar starpnieka palīdzību, proti, noslēdzot līgumu ar sadarbības lidostu, paredzot sadarbības partnera pienākumu pārbaudīt ceļošanas dokumentus (pases, vīzas u.c.), paredzot, ka sadarbības partneris neuzņemas atbildību par savām saistībām. Pušu starpā noslēgtais līgums ir civiltiesiska rakstura, kurā puses abpusēji brīvprātīgi vienojas par pienākumiem un atbildību. AS „Air Baltic Corporation", noslēdzot līgumu, kurš otrai pusei neparedz atbildību par noteiktā pienākuma nepildīšanu vai tā paviršu pildīšanu, pati uzņemas atbildību par minēto darbību izpildi atbilstoši normatīvajiem aktiem. Minētais izriet no Civillikuma normām.

[4.6] AS „Air Baltic Corporation" slēdz līgumus ar ārvalstu lidostām ar dažādiem nosacījumiem, kuri ir savādāki, nekā noteikti Starptautiskā gaisa transporta asociācijas izdotajā 1998.gada Standarta līgumā par zemes operāciju apkalpošanu. Piemēram, konkrētie līgumi ar Šeremetjevas lidostu, Erevānas lidostu, Minskas lidostu, Ammānas lidostu, Taškentas lidostu liecina par to, ka AS „Air Baltic Corporation" var līgumu papildināt un paredzēt citādus nosacījumus, piemēram, par ārvalstu lidostu atbildību gadījumos, kad ārvalstu lidostu darbinieku kļūdas dēļ AS „Air Baltic Corporation" tika administratīvi

sodīta par personu atvešanu bez ieceļošanai Latvijas Republikā nepieciešamiem dokumentiem.

[4.7] AS „Air Baltic Corporation" ir paredzējusi „Pasažieru un bagāžas pārvadāšanas noteikumu" 13.4.punktā iespēju regresa kārtībā piedzīt Valsts robežsardzes uzliktos naudas sodus no pasažiera.

[4.8] Imigrācijas likuma 21.panta pirmā daļa noteic, ka pārvadātājs pārliecinās par to, ka ārzemniekam, kuru tas pārvadā, ir ieceļošanai Latvijas Republikā nepieciešamie ceļošanas dokumenti. Taču minētā norma nenorāda uz to, ka pārvadātājs konkrēto normu var pildīt tikai ar savu darbinieku starpniecību. Pārvadātājs var noslēgt līgumu arī ar citu personu par dokumentu pārbaudi. AS „Air Baltic Corporation" ir norādījusi, ka šāds līgums ar sadarbības lidostu ir noslēgts. Atbilstoši šim līgumam lidostas darbiniekiem ir jāpārbauda aviopasažieru ceļošanas dokumentus - pases, vīzas un citus nepieciešamos dokumentus. AS „Air Baltic Corporation" nav norādījusi uz apstākļiem, kas liecinātu, ka lidostas darbinieki nevarēja pārbaudīt to, vai personai ir derīgi ceļošanas dokumenti. Tas, ka lidostas darbinieki pieļāva kļūdu, nenozīmē, ka dokumentu pārbaude nebija iespējama. Tātad arī fakts, ka atbilstoši pašas AS „Air Baltic Corporation" noslēgtajam līgumam tā nevar vērst regresa prasību pret lidostu par pieļautajām kļūdām, nemaina to, ka dokumentu pārbaudi bija iespējams veikt.

[4.9] Gadījumos, kad pārvadātājs Imigrācijas likuma 21.panta noteikto pienākumu neievēro, likumdevējs ir uzlicis tam par pienākumu novērst tiesību normas pārkāpuma rezultātā radītās kaitīgās sekas. Fakts, ka likumdevējs ir uzlicis obligātu pienākumu novērst kaitīgās sekas, kuras radījis tiesību normas pārkāpums, nevar būt par pamatu tam, lai personu administratīvi nesodītu.

[4.10] Saskaņā ar LAPK 275.panta trešo daļu lēmumu par lietvedības izbeigšanu pieņem, ja izsaka mutvārdu aizrādījumu, nodod materiālus izskatīšanai prokuroram, iepriekšējās izmeklēšanas iestādei, kā arī gadījumos, ja ir šā kodeksa 239.pantā paredzētie apstākļi. Savukārt LAPK 239.pants konkrēti norāda, kādi apstākļi nepieļauj lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā. Minētajā gadījumā lēmumu par lietvedības izbeigšanu būtu iespējams pieņemt, ja tiktu konstatēts, ka nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva. Valsts robežsardze administratīvo lietvedību nevar izbeigt, jo AS „Air Baltic Corporation" darbībās ir konstatēts LAPK $114.^{2}$ pantā ietvertais administratīvā pārkāpuma sastāvs.

[4.11] Minēto pārkāpumu nevar uzskatīt par tik nebūtisku, ka par to pārkāpējam nav nepieciešams uzlikt sodu, jo persona mēģināja ieceļot Latvijas Republikā bez derīgas vīzas vai uzturēšanās atļaujas.

[4.12] Kopīgās konsulārās instrukcijas diplomātiskajām pārstāvniecībām un konsulārajiem dienestiem attiecībā uz vīzām (turpmāk – Kopīgā konsulārā instrukcija) V nodaļā „Pieteikumu un pieņemto lēmumu izskatīšana" norādīti vīzas pieteikumu izskatīšanas pamatkritēriji. Minētās normas paredz, ka, izskatot vīzu pieteikumus, galvenokārt jāņem vērā Līgumslēdzēju Pušu drošība un cīņa pret nelegālo imigrāciju, kā arī citi ar starptautiskajām attiecībām saistīti

aspekti. Atkarībā no valsts kāds no minētajiem aspektiem var būt svarīgāks par citiem, taču nevienu no tiem nedrīkst atstāt novārtā. Minētās normas nosaka, ka diplomātiskā pārstāvniecība vai konsulārais dienests uzņemas pilnu atbildību par imigrācijas risku izvērtēšanu. Tikai pēc normatīvajos aktos noteikto dokumentu iesniegšanas un augstāk minēto pārbaužu veikšanas atbildīgā iestāde pieņem vienu no lēmumiem: izsniegt (vai atjaunot) vīzu vai atteikt izsniegt (vai atjaunot) vīzu. Tādējādi ārzemnieka vīzas izsniegšana (vai atjaunošana) nenotiek automātiski, tikai iesniedzot pieteikumu. Līdz ar to konkrēto pārkāpumu nevar uzskatīt par formālu, jo ne persona, ne arī pārvadātājs nevarēja paredzēt, vai minētajai personai vīzu varēs izsniegt (vai atjaunot), un saskaņā ar minētajiem normatīvajiem aktiem diplomātiskā pārstāvniecība vai konsulārais dienests nebija veicis paredzēto procedūru imigrācijas risku izvērtēšanai. Imigrācijas riskus attiecībā uz ārzemniekiem, kas ir trešo valstu valstspiederīgie un uz kuriem attiecas vīzu režīms, drīkst izvērtēt tikai diplomātiskā pārstāvniecība vai konsulārais dienests, un tā ir minēto iestāžu kompetence. Pie tam šādu risku izvērtēšana skar pašu personu un nevar tikt attiecināta uz to risku, ko rada pārvadātājs, atvedot ārzemnieku bez ieceļošanai nepieciešamajiem dokumentiem.

[4.13] Eiropas Kopienas Komisija 2006.gada 19.jūlijā savā paziņojumā (COM(2006) 402 galīgā redakcija) par trešo valstu pilsoņu nelegālās imigrācijas apkarošanas politikas prioritātēm (SEC(2006) 964}{SEC(2006) 965}{SEC(2006) 1010) (turpmāk – Paziņojums) 3.punktā noteikusi, ka jēdziens „nelegālā imigrācija" tiek lietots, raksturojot dažādas parādības. Tas ietver trešo valstu pilsoņus, kuri dalībvalstīs nelegāli ieceļo pa sauszemi, jūru un gaisu, arī izmantojot lidostu tranzīta zonas. To darot, bieži tiek izmantoti nepatiesi vai viltoti dokumenti, kā arī organizētās noziedzības - kontrabandistu un nelegālo tirgotāju - tīklu palīdzība. Turklāt nozīmīgs ir to personu skaits, kuras ieceļo legāli ar derīgām vīzām vai saskaņā ar bezvīzu režīmu, bet, nesaskaņojot ar kompetentām iestādēm, uzturas ilgāk, nekā atļauts vai arī groza uzturēšanās mērķi. Tāpat jāmin arī nesekmīgie patvēruma meklētāji, kuri neizceļo pēc tam, kad saņemts negatīvs galīgais lēmums.

[4.14] Eiropas Kopienas Komisija Paziņojuma 5.punktā norāda, ka to trešo valstu pilsoņu nelegāla ieceļošana, tranzīts un uzturēšanās, kuriem nav nepieciešama starptautiska aizsardzība, grauj uzticību kopējai imigrācijas politikai. Bez Kopienas pastiprinātas darbības krīze, kā tā pašlaik jau redzama un saprotama, padziļinās gan kvalitatīvi, gan kvantitatīvi.

[4.15] Stingri nevēršoties pret pārvadātāju par personu bez ieceļošanas tiesībām atvešanu, tiek veidota prakse, kuras rezultātā var vājināties legālā migrācija. Atkāpšanās no tiesību normu piemērošanas var izveidot situāciju, ka trešo valstu valstspiederīgie uzskatīs, ka ārzemnieks bez vīzas vai uzturēšanās atļaujas (vīza anulētā pasē) var ieceļot vienmēr un visos gadījumos var tikt izdarīti izņēmumi no noteiktās ieceļošanas kārtības (persona var tikt ielaista Latvijas Republikā bez normatīvajos aktos noteikto pierādījumu iesniegšanas par ieceļošanas nepieciešamības ārkārtas apstākļiem). Pieturēšanās pie šādas

prakses veicinātu pilnīgu Imigrācijas likuma 4.panta pirmās daļas 2.punkta normu ignorēšanu, nelegālās migrācijas plūsmas palielināšanos un neskaitāmu nepamatotus lūgumus attiecībā uz konkrēto ārzemnieku piemērot Imigrācijas likuma 18.panta trešās daļas nosacījumus.

[4.16] Valsts robežsardzes ieskatā nav būtisks pats ārzemnieka iespējamais potenciālais radītais risks, jo arī fakts, ja ārzemnieks nav ielaists Latvijas Republikā, un persona nav radījusi acīmredzamu kaitējumu, ir nebūtisks. Būtiski ir tas, ka šādi gadījumi, kad personas tiek atvestas uz Latvijas Republiku bez derīgiem ceļošanas dokumentiem, bet iestāde pret šādu atvešanu nevēršas ar piespiedu līdzekļiem, gan pārvadātājiem, gan ārzemniekiem mazina uzticēšanos legālās migrācijas noteikumiem. Un tieši šo interešu aizsardzībai ir izveidotas imigrāciju regulējošās tiesību normas.

[4.17] Papildus vērtējams, ka attiecībā uz pārkāpumiem ceļu satiksmē kā vienu no kritērijiem pārkāpuma smaguma izvērtēšanai LAPK paredz sankcijas apmēru. Tātad analoģiski minētā norma ir jāskata kopsakarā ar LAPK 114.pantā noteiktajiem sankcijas ietvariem, kas ir no 1700 līdz 2800 latiem par katru pārvadājamo personu. Attiecīgi secināms, ka, ja par pārkāpumiem ceļu satiksmē par maznozīmīgu tiek uzskatīts pārkāpums, ja par to paredzētais naudas sods nepārsniedz Ls 30 (papildus saskaņā ar LAPK 33.panta otro daļu tiek vērtēts arī potenciālais apdraudējums ceļu satiksmei), tad jāsecina, ka pārkāpumu, kuram noteiktā sankcija sniedzas vairākos tūkstošos latu un normatīvajā aktā nav paredzēts izvērtēt radīto potenciālo apdraudējumu, nevar uzskatīt par maznozīmīgu kā nebūtisku pārkāpumu.

[4.18] Konkrētajā gadījumā administratīvā soda piemērošana ir lietderīga un nepastāv nosacījums, pamatojoties uz kuru pārvadātāju varētu atbrīvot no administratīvās atbildības, jo minētajam pārkāpumam nav gadījuma raksturs, un tas nav uzskatāms par nebūtisku.

[4.19] Latvijas Republikas nostāja par vīzas anulētā dokumentā atjaunošanas nepieciešamību ir atspoguļota nacionālajā regulējumā, proti, 2003.gada 29.aprīļa Ministru kabineta noteikumos „Vīzu noteikumi" (turpmāk – Vīzu noteikumi), tādējādi Latvijas Republikas regulējums nepieļauj vieglākus nosacījumus attiecībā uz ieceļošanu Latvijas Republikā kā noteikti Vīzu noteikumu 27.punktā.

[4.20] Atsevišķos (netipiskos) izņēmuma gadījumos Valsts robežsardze savā praksē ir piemērojusi LAPK 21.panta nosacījumus pie apstākļiem, kad AS „Air Baltic Corporation" uz Latvijas Republiku ir atvedusi ārzemnieku, kura vīzas derīguma termiņš sākas pēc dažām stundām. Pie tam ārzemniekam jāuzrāda vienreizējo vīzu ar salīdzinoši īsu derīguma termiņu, kas norāda, ka ārzemnieks mēģinājis ieceļot Latvijas Republikā uz vīzas derīguma termiņa sākumu un viņam nebija iespējas izvēlēties citu avioreisu, lai to nenokavētu. Šādos gadījumos Valsts robežsardze neveic ārzemnieka pilnu robežpārbaudi un ļauj ārzemniekam sagaidīt vīzas derīguma termiņa sākumu, atbrīvojot arī pārvadātāju no administratīvās atbildības.

[4.21] Valsts robežsardzei nav rīcības brīvības – atļaut vai neatļaut personai šķērsot Latvijas Republikas valsts robežu ar nederīgiem ceļošanas dokumentiem, kā arī ļaut vai neļaut personai ieceļot Latvijas Republikā un piemērot vai nepiemērot pārvadātājam administratīvo sodu par personas atvešanu bez derīgiem ceļošanas dokumentiem, jo LAPK 114.pants paredz konkrētas likumā noteiktas tiesiskās sekas, proti, konstatēt pārkāpumu un piemērot sankciju no 1700 līdz 2800 latiem par katru pārvadāto personu. Uz minēto norāda arī Direktīvas 4.pants, kas uzliek dalībvalstīm pienākumu nodrošināt sankcijas naudas sodu formā noteiktajos ietvaros. LAPK 21.pantā ietvertais regulējums varētu tikt attiecināts uz atsevišķiem (netipiskiem) izņēmuma gadījumiem, kad, piemērojot samērīguma principu, atzīstams, ka sankcija naudas soda veidā būtu nesamērīga ar izdarīto pārkāpumu.

[5] Administratīvā rajona tiesa ar 2011.gada 8.jūlija spriedumu pieteikumu (sūdzību) noraidīja.

Spriedums pamatots šādi.

[5.1] Lietā ir strīds par to, vai AS „Air Baltic Corporation" izdarītais pārkāpums atzīstams par maznozīmīgu un AS „Air Baltic Corporation" atbrīvojama no administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 21.pantu.

[5.2] Robežas šķērsošanas dokumenti ir derīga pase un tam pievienota derīga vīza, proti, vai nu vīza ir ielīmēta pasē vai piestiprināta pie atsevišķas lapas, ko ievieto pasē. Tātad vīza un pase ir saistīti dokumenti, proti, derīgai vīzai ir jābūt pievienotai pie derīgas pases.

[5.3] Tiesas ieskatā tas, ka no 2010.gada 1.jūlija Imigrācijas likuma 4.panta pirmās daļas 1. un 2.punkts precīzāk noteic, ka ārzemnieks ir tiesīgs ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā, ja viņam vienlaikus ir derīgs ceļošanas dokuments un ir derīga vīza derīgā ceļošanas dokumentā, nenozīmē, ka līdz 2010.gada 1.jūlijam uz ārzemnieku šādas prasības nebūtu attiecināmas.

[5.4] Tiesa noraidīja kā nepamatotu AS „Air Baltic Corporation" iebildumu, ka AS „Air Baltic Corporation" kā pārvadātājam nav pienākuma pārbaudīt ceļošanas dokumentus pasažieriem, jo to saskaņā ar noslēgto līgumu ar Šeremetjeva lidostu dara lidostas darbinieki, kuri par to nenes nekādu atbildību. Pirmkārt, gan Imigrācijas likuma 21.panta pirmā daļa, gan likuma „Par aviāciju" 112.panta pirmā daļa gaisa kuģa ekspluatantam, šajā gadījumā AS „Air Baltic Corporation", uzliek atbildību par to, lai no ārvalstīm uz Latvijas Republiku vai no Latvijas Republikas uz ārvalstīm netiktu pārvadātas personas bez ieceļošanai attiecīgajā valstī derīgiem dokumentiem. Arī Konvencijas 9.pielikuma 3.33.punkts uzliek gaisa kuģu ekspluatantiem pienākumu iekāpšanas vietā veikt nepieciešamos piesardzības pasākumus, lai nodrošinātu, ka pasažieriem ir tranzītvalsts un galamērķa valsts šajā nodaļā aprakstīto pārbaužu vajadzībām pieprasītie dokumenti. Tātad gan nacionālie, gan starptautiskie tiesību akti uzliek par pienākumu pārvadātājam veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka netiktu pārvadātas personas bez ieceļošanai attiecīgajā valstī derīgiem dokumentiem. Otrkārt, AS „Air Baltic

Corporation", slēdzot privāttiesisku līgumu ar Šeremetjevas lidostu, nevar ignorēt un pārkāpt nacionālajās un starptautiskajās tiesību normās noteiktos pienākumus un atbildību. Līdz ar to šāda līguma noslēgšana nav pamats atbrīvot AS „Air Baltic Corporation" no tiesību normās noteiktā pienākuma ievērošanas.

[5.5] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus, atzina, ka ar lietā esošajiem pierādījumiem, jo īpaši ar administratīvā pārkāpuma protokolu, dienesta ziņojumiem un AS „Air Baltic Corporation" paskaidrojumiem, ir pierādīts, ka AS „Air Baltic Corporation" ar reisu BT-425 (Maskava – Rīga) 2009.gada 23.maijā uz Latvijas Republiku atveda pasažieri, Krievijas Federācijas pilsoni *S.L.*, kurš pie valsts robežas šķērsošanas uzrādīja derīgu Krievijas Federācijas pilsoņa pasi, kurā nebija derīgas ieceļošanas vīzas. Derīga vīza, kuru izdevusi Šengenas līguma dalībvalsts, bija ielīmēta anulētā pasē.

Tādējādi AS „Air Baltic Corporation" ir izdarījusi administratīvo pārkāpumu, par kuru paredzēta administratīvā atbildība LAPK $114.^{2}$pantā.

[5.6] Konkrētajā gadījumā LAPK $114.^{2}$panta sastāvs konstruēts kā formāls administratīvā pārkāpuma sastāvs, proti, šīs normas sastāvs satur tikai tādas pazīmes, kas raksturo pašu prettiesisko darbību neatkarīgi no kaitīgo seku iestāšanās fakta. Tiesas ieskatā administratīvā pārkāpuma maznozīmīgums ir atzīstams tad, ja pārkāpuma pieļaušanā vairāk konstatējams gadījuma raksturs un pārkāpums izdarīts pirmo reizi. Kā redzams no iestādes paskaidrojumiem, tad AS „Air Baltic Corporation" gada laikā ir izdarījusi 70 līdzīgus pārkāpumus.

Tādējādi tiesas ieskatā sākotnēji izteiktie mutvārdu aizrādījumi nav sasnieguši administratīvā soda mērķi – atturēt no jaunu pārkāpumu izdarīšanas, līdz ar to nav pamata piemērot LAPK 21.pantu, atbrīvot AS „Air Baltic Corporation" no administratīvās atbildības, izsakot mutvārdu aizrādījumu. Tiesas ieskatā tam, vai pārkāpumam ir formāls sastāvs un vai tas ir radījis kādas sekas vai nē, konkrētā gadījumā pie 70 pārkāpumiem gada laikā nav nozīmes. Pretējā gadījumā zaudētu jēgu tās tiesību normas, kas atļauj pārvadāt tikai tādas personas, kurām ir nepieciešamie dokumenti, un tas veicinātu tiesisko nihilismu sabiedrībā. Savukārt tas, ka Administratīvā apgabaltiesa trīs lietās līdzīgus pārkāpumus ir atzinusi par maznozīmīgiem, nav pamats arī šajā lietā izdarīt šādus secinājumus, jo četrās citās lietās (Nr.A42742008; Nr.A42760008; Nr.A42762208; Nr.A42668107) Administratīvā apgabaltiesa administratīvā pārkāpuma maznozīmīgumu pie līdzīgiem apstākļiem nav konstatējusi.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 8.jūlija spriedumu AS „Air Baltic Corporation" iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā norādīts, ka AS „Air Baltic Corporation" atzīst, ka izskatāmajā lietā ir izdarīts administratīvais pārkāpums, taču uzskata, ka būtu iespējams šo pārkāpumu atzīt par maznozīmīgu un izbeigt administratīvā pārkāpuma lietu, izsakot AS „Air Baltic Corporation" mutvārdu aizrādījumu.

[7] Paskaidrojumos par apelācijas sūdzību Valsts robežsardze norādīja, ka, ņemot vērā to, ka AS „Air Baltic Corporation" ir atzinusi, ka ir izdarījusi

administratīvo pārkāpumu un Administratīvās apgabaltiesas prakse, skatot līdzīgas administratīvā pārkāpuma lietas, ir kļuvusi vienveidīga, iestāde piekrīt, ka konkrētajā lietā pārkāpumu var atzīt par maznozīmīgu un izbeigt administratīvā pārkāpuma lietu, izsakot AS „Air Baltic Corporation" mutvārdu aizrādījumu.

[8] Saskaņā ar LAPK 289.[21]panta otro daļu Administratīvā apgabaltiesa apelācijas sūdzību izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[9] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir pamatota, Lēmums ir atceļams un administratīvā pārkāpuma lieta ir izbeidzama, izsakot AS „Air Baltic Corporation" mutvārdu aizrādījumu.

[10] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pēc būtības ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums, ciktāl tas attiecas uz administratīvā apkāpuma sastāvu AS „Air Baltic Corporation" darbībās, ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai par pārkāpuma sastāvu saskaņā ar tā izdarīšanas brīdī spēkā esošo tiesisko regulējumu un atkārtoti tos pašus apsvērumus nenorāda.

Vienlaikus apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa lietā nepamatoti nav piemērojusi LAPK 21.pantu.

[11] Ar Lēmumu AS „Air Baltic Corporation" ir piemērots naudas sods Ls 1800 apmērā par LAPK 114.[2]pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu.

LAPK 114.[2]pants paredz, ka par tādu valstu pilsoņu pārvadāšanu, kuras nav Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstis, no šīm valstīm uz Latvijas Republiku, ja minētajām personām nav Latvijas Republikas valsts robežas šķērsošanai nepieciešamo ceļošanas dokumentu un ja to veicis pārvadātājs ar jūras, gaisa vai sauszemes transportu, – uzliek naudas sodu fiziskajām vai juridiskajām personām no Ls 1700 līdz Ls 2800 par katru pārvadāto personu.

Lēmums ir pamatots ar Imigrācijas likuma 21.panta pirmo daļu, kas noteic, ka pārvadātājs pārliecinās par to, ka ārzemniekam, kuru tas pārvadā, ir ieceļošanai Latvijas Republikā nepieciešamie dokumenti.

Lietā nav strīda par to, ka AS „Air Baltic Corporation" 2009.gada 23.maijā ar reisu BT-425 (Maskava – Rīga) uz Latvijas Republiku atveda pasažieri, Krievijas Federācijas pilsoni *S.L.*, kurš pie valsts robežas šķērsošanas uzrādīja derīgu Krievijas Federācijas pilsoņa pasi, kurā nebija derīgas

ieceļošanas vīzas. Derīga vīza, kuru izdevusi Šengenas līguma dalībvalsts, bija ielīmēta anulētā pasē.

AS „Air Baltic Corporation" apelācijas sūdzība un Valsts robežsardze savos paskaidrojumos ir norādījusi, ka ir iespējams aprobežoties ar mutvārdu aizrādījumu. Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa noskaidro, vai lietā ir iespējams piemērot mutvārdu aizrādījumu.

[11.1] Izvērtējot Imigrācijas likuma mērķi, proti, noteikt ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu, Administratīvā apgabaltiesa nekonstatē, ka AS „Air Baltic Corporation" pieļautais pārkāpums konkrētajā gadījumā būtu radījis kādu esošu vai potenciālu apdraudējumu vai risku Latvijas valsts migrācijas politikas interesēm.

Kaut arī LAPK 114.²panta sastāvs konstruēts kā formāls administratīvā pārkāpuma sastāvs, proti, šīs normas sastāvs satur tikai tādas pazīmes, kas raksturo pašu prettiesisko darbību neatkarīgi no kaitīgo seku iestāšanās fakta, apgabaltiesas ieskatā konkrētajā gadījumā iespējamās sekas ir vērtējamas un ņemamas vērā, lai varētu novērtēt izdarītā pārkāpuma raksturu, kas savukārt ir viens no nepieciešamajiem apstākļiem, kas noskaidrojams, uzliekot sodu.

[11.2] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka AS „Air Baltic Corporation" pieļautais pārkāpums ir atzīstams par formālu, proti, tādu kas atbilst visām LAPK 114.^{2}pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmēm, taču pēc sava rakstura nav radījis būtisku apdraudējumu ar likumu aizsargātajām valsts migrācijas politikas interesēm.

Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka konkrētajā lietā ir pamats izvērtēt, vai konstatēto pārkāpumu ir iespējams atzīt par maznozīmīgu.

[11.3] LAPK 21.panta pirmā daļa noteic, ja izdarītais administratīvais pārkāpums ir maznozīmīgs, institūcija (amatpersona), kas pilnvarota izlemt lietu, var atbrīvot pārkāpēju no administratīvās atbildības un aprobežoties ar mutvārdu aizrādījumu.

Ņemot vērā iepriekš izdarītos secinājumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka izskatāmajā lietā ir iespējams atzīt AS „Air Baltic Corporation" izdarīto administratīvo pārkāpumu par maznozīmīgu.

Apgabaltiesas ieskatā arī apstāklis, ka par pārkāpumu ir paredzēts būtisks naudas sods, neizslēdz iespēju atzīt pārkāpumu par maznozīmīgu.

Šajā sakarā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts) ir norādījis, ka nevar piekrist, ka pārkāpuma atzīšana par maznozīmīgu varētu būt atkarīga no pārkāpuma sankcijas. Tādā gadījumā būtu jāatzīst, ka pārkāpums, par kuru ir paredzēta ievērojama sankcija, nevar būt maznozīmīgs un ka pārkāpējs tādējādi nevar tikt atbrīvots no administratīvās atbildības, kaut arī citi apstākļi liecina par pārkāpuma maznozīmīgumu. Tāds nav bijis likumdevēja mērķis. Gluži otrādi – likumdevēja paredzētā iespēja atbrīvot pārkāpēju no administratīvās atbildības maznozīmīga pārkāpuma

gadījumā ir viens no veidiem, kā iestāde un tiesa var panākt samērīguma principa ievērošanu. Savukārt atziņa, ka noteiktu kategoriju lietās samērīguma principa ievērošana būtu ierobežota, ir pretrunā ar minēto likumdevēja mērķi (*sal.: Senāta 2008.gada 16.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-480/2008 10.punkts; 2008.gada 22.oktobra lēmuma lietā Nr.SKA-651/2008 12.punkts*).

[12] Tā kā Administratīvā apgabaltiesa atbrīvo AS „Air Baltic Corporation" no administratīvās atbildības, aprobežojoties ar mutvārdu aizrādījumu, tad, pamatojoties uz LAPK 289.[12]panta otrās daļas 2.punktu, apgabaltiesa atceļ Lēmumu un izbeidz lietu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21.panta pirmo daļu, 289.[12]panta otrās daļas 2.punktu un 289.[22]panta pirmo un otro daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Atcelt Valsts robežsardzes priekšnieka 2009.gada 20.jūlija lēmumu Nr.131 (2009.gada 23.maija administratīvā pārkāpuma protokols Nr.AA029944), izsakot akciju sabiedrībai „Air Baltic Corporation" mutvārdu aizrādījumu.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā.

Tiesnese referente */personiskais paraksts/* M.Osmane

Tiesneses */personiskais paraksts/* S.Gintere

/personiskais paraksts/ V.Zommere

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese M.Osmane
Rīgā 2013.gada 25.janvārī